

[Per Hækkerup.]

af told og importreguleringen inden for de to markedsgrupper er handelen inden for hver af grupperne vokset kolossalt, og det har igen ført til en stigning i produktion, beskæftigelse og levestandard af usædvanlig størrelse. På samme tid er imidlertid afstanden mellem de to grupper vokset; fordi de ydre toldskrænker forholdsmæssigt belaster konkurrencen mere, når de interne toldskrænker falder væk. Denne udvikling har hidtil ikke været særlig skræmmende undtagen for den danske landbrugseksport, der rammes af fællesmarkedets landbrugspolitik; men låser vi os fast i denne opdeling i to markedsgrupper, vil vanskelighederne melde sig i stigende grad. Derfor har anstrengelserne været rettet imod at få de to markedsdannelser forenet — anstrengelser, som desværre har lidt gentagne, dramatiske nederlag. Efter det sidste franske veto mod Englands, Danmarks og flere andre landes medlemskab i eller tilknytning til fællesmarkedet er der næppe grund til at vente nogen snarlig løsning på dette problem. Men dertil kommer, at udviklingen inden for de to markedsgrupper synes på vej til at gå i stå. Forhandlingerne går trægt i fællesmarkedet om løsningen af de videre spørgsmål i udformningen af den økonomiske union, der er målsætningen, og selv om vi håber det bedste med hensyn til en videre udbygning af EFTA, er der vel ikke grund til at skruer forventningerne for højt op. Vesteuropa står måske derfor i fare for at miste den økonomiske dynamik, der op til nu har givet så glædelige resultater for de fleste lande.

Også på anden måde er situationen ændret i forhold til årene lige efter krigen. Mest afgørende er vel, at det NATO, vi kender i dag, er helt anderledes end det, der blev skabt i 1949 og opbygget i de følgende år. Dengang var opgaven at skabe et fælles forsvar i Vesteuropa, som fik styrke ved Canadas og USAs deltagelse. Derved tilvejebragtes efterhånden en magtbalance i Europa, som stabiliserede den politiske situation. På denne baggrund blev det muligt at vende interessen mod andre opgaver for Atlantpagten. I 1960'erne er NATO-sekretariatet og NATO-ministermøderne i stigende grad blevet beskæftiget med øst-vest forholdene, det vil sige med

at gennemdrøfte og vurdere de politiske forhold i Europa.

Forskellige NATO-lande, deriblandt Danmark, udviklede de tosidede forbindelser med de østeuropæiske lande på økonomiske, handelsmæssige, turistmæssige, sportslige, kulturelle og politiske områder. Efterhånden kom der en livlig øst-vest udvikling i gang. For et par år siden foranledigede den danske regering en drøftelse på NATO-udenrigsministermødet af en systematisering af disse tosidede anstrengelser med henblik på at igangsætte forhåndsdrøftelser, der kunne lede frem til en konference om europæiske sikkerhedsproblemer. Drøftelserne medførte gennem efterfølgende ekspertundersøgelser og overvejelser en yderligere afklaring, der er udtrykt i den Harmelrapport, som udenrigsministeren omtalte, og som blev godkendt på NATO-ministermødet i december sidste år. Heraf fremtræder det tydeligt, at en europæisk afspænding er en væsentlig målsætning for NATO, og at NATO-landene under gensidig orientering skal fortsætte arbejdet herfor.

Det er socialdemokratiets opfattelse, at Atlantpagten, NATO, ikke er noget mål i sig selv. Det er et middel dels til sikring af freden i Europa, dels til fremme af en afspænding imellem øst og vest i Europa. Indtil det engang bliver muligt igennem et styrket FN med udvidede beføjelser at sikre alle nationers fred og frihed, må målsætningen i Europa være en alle de europæiske lande omfattende sikkerhedsordning, der formentlig i en vis årrække må være garanteret af USA og Sovjetunionen. Inden for rammerne af en sådan sikkerhedsordning må det være muligt at løse det vanskeligste europæiske problem, det tyske, baseret på det tyske folks udøvelse af selvbestemmelsesretten med de begrænsninger, der for alle de deltagende lande følger af sikkerhedsordningen.

Det er imidlertid en forudsætning for, at en sådan sikkerhedsordning kan nås, at magtbalancen i Europa opretholdes indtil da. Enhver afgørende forskydning i magtbalancen vil kunne bringe afspændingen i fare. Begge parter må være sikre på, at den anden part ikke opnår en overlegenhed, der kan true den førstes sikkerhed. I ly af ligevægten må man så skridt for skridt arbejde sig frem ad afspændingens vej.